

Colecție coordonată de
LIVIA SZÁSZ

PETER
FRANKOPAN

Pământul transformat

O ISTORIE
NESPUSĂ

Traducere din limba engleză de
GABRIEL TUDOR

TREI

Editori:

SILVIU DRAGOMIR

MAGDALENA MĂRCULESCU

VASILE DEM. ZAMFIRESCU

Redactare:

ILIEȘ CÂMPEANU

Director producție:

CRISTIAN CLAUDIU COBAN

Dtp:

MIHAELA GAVRILOIU

Corectură:

OANA AANEI

IRINA MUȘĂTOIU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FRANKOPAN, PETER

Pământul transformat : o istorie nespusă / Peter Frankopan ; trad. din lb. engleză de Gabriel Tudor. - București: Editura Trei, 2025

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-606-40-2488-6

I. Tudor, Gabriel (trad.)

94

551.5

Titlul original: *THE EARTH TRANSFORMED: An Untold History*

Autor: Peter Frankopan

Copyright © Peter Frankopan, 2023

Copyright © Editura Trei, 2025

pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeu 1, C.P. 0490, București

Tel.: +4 021 300 60 90; Fax: +4 0372 25 20 20

e-mail: comenzi@edituratrei.ro

www.edituratrei.ro

Pentru Jessica

Când Dumnezeu a creat primul om, l-a luat și l-a plimbat în jurul tuturor pomilor din Grădina Edenului și i-a spus... „Fii atent să nu strici și să nu distrugi lumea Mea; pentru că, dacă o vei strica, nu va mai exista nimeni care să o repare după tine.“

Midrașul* Kohelet Rabbah, 7:13

Seceta este atât de cumplită,
Și suntem chinuiți de arșiță.
Nu am încetat să aduc jertfe...
Puterilor din ceruri și de sub pământ le-am adus jertfe și am îngropat ofrande.
Nu există spirite pe care să nu le fi onorat.

Regele Xuan din Zhou (domnie 827–782 î.Hr.),
„Yunhan“ (雲漢) din *Shijing* (詩經, *Clasicul poeziei*)

[Dumnezeu] a înălțat cerurile și a așezat totul în echilibru,
Prin urmare, nu încălcați echilibrul care a fost stabilit.

Coran, 55:7–8

O schimbare a climei noastre... are loc... Atât căldurile, cât și gerurile devin mult mai moderate.

Thomas Jefferson, *Note despre statul Virginia* (1785)

* Comentariu exegetic la cartea biblică a Ecclesiastului, inclus în colecția Midraș Rabbot. Aceasta urmează cartea biblică verset cu verset, doar câteva versete rămânând fără comentarii (*N.t.*).

Cele mai sărace națiuni, deja asaltate de dezastre provocate de om, au fost amenințate de unul natural: posibilitatea unor schimbări climatice.

Henry Kissinger, Discurs ținut cu prilejul celei de-a șasea sesiuni speciale a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite (aprilie 1974)

Am văzut-o, am citit o parte din ea... Nu cred așa ceva.

Donald Trump, al 45-lea președinte al Statelor Unite ale Americii, despre Evaluarea Națională asupra Climei din SUA pe anul 2018

CUPRINS

Hărți / 11

Introducere / 25

- 1 Lumea din zorii timpului
(cca 4,5 miliarde–cca 7 milioane î.Hr.) / 51
- 2 Despre originile speciei noastre
(cca 7 milioane–cca 12000 î.Hr.) / 69
- 3 Interacțiunile omului cu ecologiile
(cca 12000–cca 3500 î.Hr.) / 91
- 4 Primele orașe și primele rețele comerciale
(cca 3500–cca 2500 î.Hr.) / 109
- 5 Despre riscurile de a trăi peste propriile mijloace
(cca 2500–cca 2200 î.Hr.) / 129
- 6 Prima epocă a conectivității
(cca 2200–cca 800 î.Hr.) / 144
- 7 Despre natură și divinitate
(cca 1700–cca 300 î.Hr.) / 159
- 8 Frontiera stepei și formarea imperiilor
(cca 1700–cca 300 î.Hr.) / 190
- 9 Perioada Caldă Romană
(cca 300 î.Hr.–cca 500 î.Hr.) / 214
- 10 Criza Antichității târzii
(cca 500–cca 600 d.Hr.) / 239

- 11 Epoca de aur a imperiului
(cca 600–cca 900) / 261
- 12 Perioada Medievală Caldă
(cca 900–cca 1250) / 290
- 13 Bolile și formarea unei lumi noi
(cca 1250–cca 1450) / 322
- 14 Despre extinderea orizonturilor ecologice
(cca 1400–cca 1500) / 351
- 15 Fuziunea dintre Lumea Veche și Lumea Nouă
(cca 1500–cca 1700) / 374
- 16 Despre exploatarea naturii și a oamenilor
(cca 1650–cca 1750) / 395
- 17 Mica Eră Glaciară
(cca 1550–cca 1800) / 424
- 18 Despre mari și mici divergențe
(cca 1600–cca 1800) / 455
- 19 Industrie, extracție și lumea naturală
(cca 1800–cca 1870) / 486
- 20 Epoca Turbulențelor (cca 1870–cca 1920) / 514
- 21 Făurirea unor noi utopii
(cca 1920–cca 1950) / 552
- 22 Remodelarea mediului global
(mijlocul secolului XX) / 582
- 23 Agravarea anxietăților
(cca 1960–cca 1990) / 618
- 24 Pe marginea limitelor ecologice
(cca 1990–prezent) / 655

Concluzie / 690

Mulțumiri / 710

Note / 714

Credite pentru imagini / 715

Credite pentru grafice / 718

Indice / 720

Hărți

